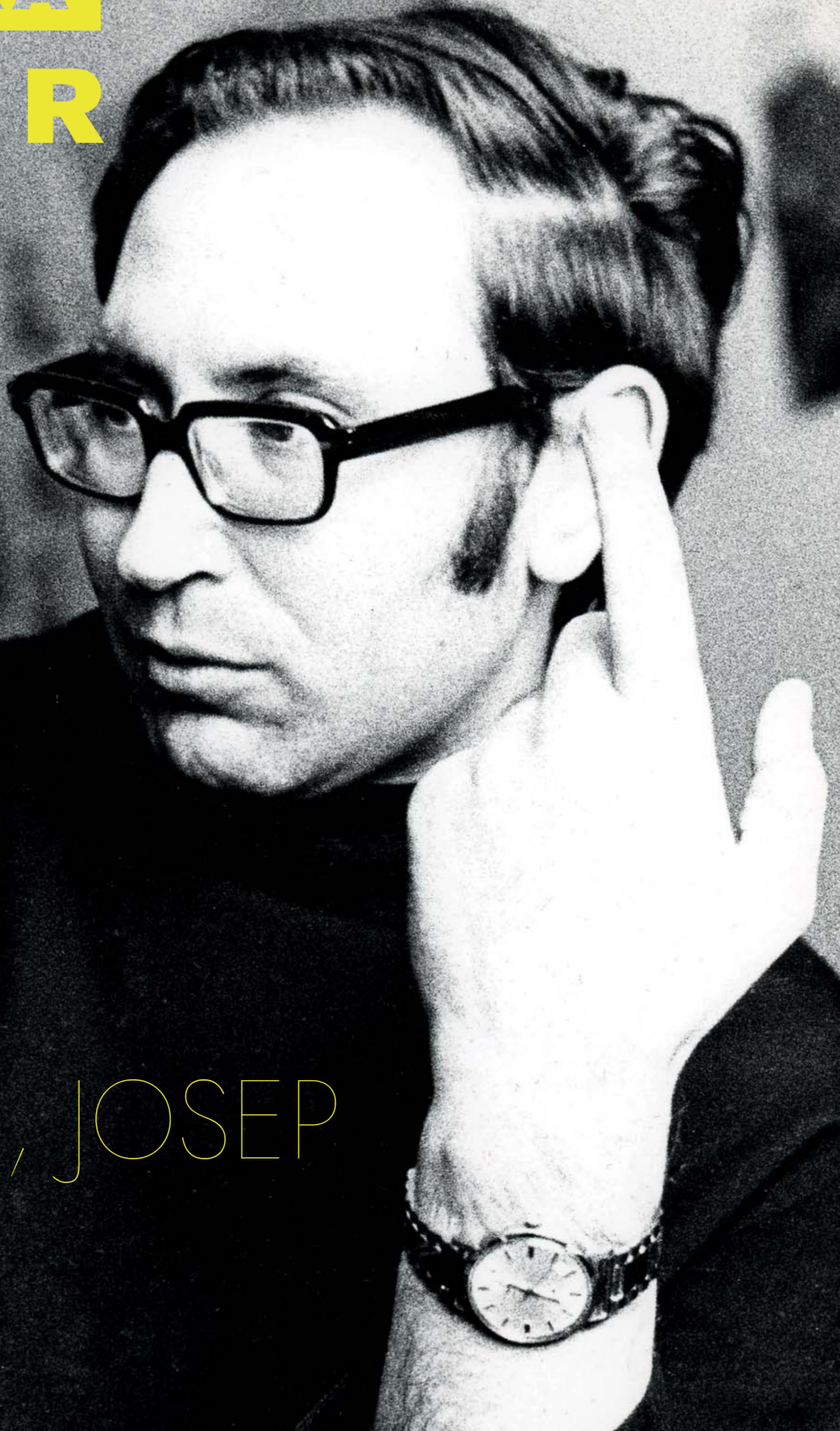
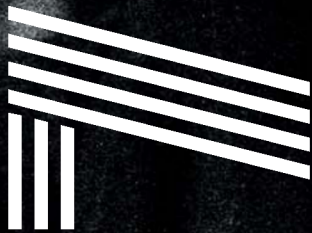


SERRA

D'OR

JUNY 2022 • 8 €



ADEU, JOSEP



L'adhesió a la paranoia

Paul Preston
Arquitectes del terror
(Franco i els artífexs de l'odi)
 Base, Barcelona, 2021.

El prestigiós historiador anglès especialista en història de l'Espanya recent ofereix de nou un extens estudi d'arquitectes del terror. Ara se centra al voltant de sis figures que van servir a Franco de pilars contrafortats en l'estructura i expansió de la idea imaginària de l'existència d'un «*contubernio judeomasónico y bolchevique*» que amenaçava Espanya. Aquesta paranoia —fantasia de Franco— va córrer entre l'Espanya rebel i va impregnar diaris, despatxos de ràdios, arengues... i va ser el motor que «justificava» l'aixecament feixista i la crida a les armes. Quinze anys després, Franco encara mantenia la gran *fake new* que explicava l'odi que havia nodrit el cop d'estat i les represàlies posteriors. Un policia d'origen pobre, Mauricio Carlavila; un mossèn català descendent de banquers jueus, Joan Tusquets; un poeta andalús, José María Pemán; un terratinent castellà, Gonzalo de Aguilera; un militar d'alt rang que actuava al Nord, el general Emilio Mola, i un militar d'ascendència noble que actuava al Sud, el general Gonzalo Queipo de Llano. A partir del seguiment biogràfic d'aquests personatges i dels seus actes bèl·lics, l'autor refà l'arquitectura de l'odi que Franco va teixir al voltant de la idea del contuberni. Eren persones diverses i alhora properes a Franco que sentien una fascinació pel dictador. Preston s'acosta a cada un dels sis personatges i segueix la petja dels seus viaranyos, els seus horrors i les contradiccions en què van caure amb el pas dels anys. Si alguna cosa hi ha en comú en les sis persones que fan de pilar de l'estructura de l'odi és la cega adhesió a Franco, a la seva idea falsa del contuberni, una adhesió que els impedia veure l'horror d'una guerra i com havien deixat d'entendre, ni que fos de lluny, la realitat.— G.O. de L.B.

Universos literaris dels Països Catalans

Llorenç Soldevila
Universos literaris.
Vuitanta-cinc semblances
 Pòrtic, Barcelona, 2021.

Segurament molts de nosaltres hem participat en alguna de les moltes rutes literàries que Llorenç Soldevila ha dedicat a diversos autors i hem pogut gaudir de la seva capacitat per triar el fragment adient per a cadascuna de les parades i, també, de la vastitud dels seus coneixements sobre la vida i l'obra dels principals autors de la nostra literatura. Una part d'aquest coneixement que, com Soldevila ens indica al proemi, només pot ser fruit d'un llarg i extens coixí guanyat gràcies al dia a dia del treball de camp, el trobem recollit en els vuitanta-cinc universos presentats. Es tracta d'uns textos relativament breus en els quals indaga, per a cada autor, com el paisatge o l'entorn han influït en la seva producció literària (o a l'inrevés, com una obra només pot ser entesa a partir d'un entorn geogràfic concret). La selecció i l'ordre escollit originen alguns contrastos que són d'allò més curiosos: m'ha fet gràcia, per exemple, trobar gairebé junts dos capítols dedicats, el primer, a un veritable rodamon que ha fet de les seves inacabables caminades a peu l'eix central de la seva producció literària (Josep Maria Espinàs), i el segon, a un altre autor que va convertir el seu poble en el *leitmotiv* de la seva obra (Miquel Martí i Pol). Cadascun dels capítols és una veritable proposta per a conèixer tant l'obra com l'espai. En molts casos, el recorregut transcorre a partir dels diversos domicilis on ha viscut l'autor, emmarcant el paisatge de les obres escrites allí. En altres casos, els espais ens ajuden a comprendre el moment concret de la seva redacció. És de destacar que una gran part dels autors tractats són contemporanis i això ha permès a Llorenç Soldevila poder conèixer els escenaris de la mà de l'autor protagonista. Tot plegat fa d'aquest llibre una petita meravella que no pot faltar a la biblioteca de qualsevol lector empedreït que, a banda de la literatura, vulgui conèixer una mica més sobre la vida i el context de cadascun dels autors.— X.C.

Itinerari vital d'un poeta

Montse Caralt
Cinc converses amb Lluís Solà
 Ed. de 1984, Barcelona, 2022.

Aquest llibre va néixer a partir de les trobades que el poeta Lluís Solà manté regularment els divendres al migdia amb l'autora, tot prenent un tallat i un te. Inicialment, tal com ens explica, eren trobades del tot informals, però amb el temps i veient la complicitat que hi havia, van anar esdevenint unes converses estructurades i enregistrades, gairebé entrevistes, amb un esquema estructurat per tal de centrar-se cada dia en un aspecte concret, però sense perdre la frescor d'una tertúlia entre amics. Cinc d'aquestes converses, tingudes entre el 2014 i el 2019, són les que ara han estat transcrits i publicades en paper. Això ens dona l'oportunitat d'escoltar, gairebé de fer el tafaner, com el poeta parla en primera persona de la seva trajectòria vital. Comença amb la seva infantesa al Vic de la postguerra i com va anar adquirint el seu bagatge intel·lectual fins al punt d'afirmar que l'adquisició (o potser millor, el domini) de la paraula esdevé una porta essencial per a configurar la seva particular visió del món. En aquesta primera conversa ens parlarà de tot allò que el va nodrir com a infant en l'aspecte cultural. La segona conversa se centra en la militància lingüística i el compromís polític nascut de la constatació de la situació general del país (sempre impressiona escoltar l'absurditat d'algunes prohibicions patides, com ara la de poder publicar l'esquela del seu pare en català). També la seva entrada al món de la traducció dels clàssics grecs i llatins (i del francès). La tercera de les converses tracta del món del teatre, especialment a propòsit de la creació de l'Institut del Teatre de Vic i el Centre Dramàtic d'Osona. La quarta torna a centrar-se en l'activitat política en relació amb la defensa de la llengua catalana i les dificultats i reptes amb què ens trobem en l'actualitat. Finalment, a la darrera de les converses ens parlarà sobre els seus hàbits de treball: els escenaris on rumia les paraules que després passarà al paper i, finalment, les seves preferències de lectura.— X.C.

Dietari d'un historiador

Agustí Colomines
Tot el que el cor s'estima
 Leonard Muntaner, Palma, 2022.

Durant la tardor del 2019, Agustí Colomines feu una estada a Califòrnia amb l'objectiu de treballar un fons arxivístic del polític comunista Joaquim Maurín. La feina és gairebé una excusa. El motiu real de l'estada als Estats Units és una necessitat vital de trencar, de fugir ni que sigui temporalment del món públic i polític català, del qual no dubta a dir veritables pestes. Un ambient en el qual no ha fet cap amic, però que li ha fet perdre moltes amistats. L'estada als Estats Units la veu, doncs, com una oportunitat per a refer la seva vida, una mena de punt i a part. Cadascuna de les entrades del dietari és un bon reflex d'aquest moment de repensar-se un mateix. La vida als Estats Units és, en gairebé tots els aspectes, tan diferent del que vivim a Catalunya que dona l'oportunitat de mirar-nos des d'una certa perspectiva. Hi trobarem molts exemples: les facilitats que troba per a poder fer la consulta malgrat que la institució està en obres i amb la sala de consultes tancada com un exemple de la diferent concepció del servei públic als dos costats de l'Atlàntic (curiosament, les institucions privades nord-americanes són molt més curoses en això que no pas les nostres institucions públiques). Els diversos escrits, breus i sense data, ens permetran conèixer el seu dia a dia com a investigador, no només a la feina, sinó especialment tot allò que li volta pel cap. És un temps aprofitat per a la reflexió, per a la lectura (i també les relectures). També per a veure la situació del país des de la distància, no sols geogràfica, sinó en especial pel que fa a la separació o el trencament amb les rutines i els ambients. A l'obertura, Colomines fa una defensa de la importància de la qualitat de la redacció, tot posant l'exemple de les sensacionals *Hores angleses* de Ferran Soldevila. No m'atreveixo a fer comparacions, però ningú no podrà negar que ens trobem amb un dietari exquisidament escrit i que sorprèn per les contínues connexions de pensaments que deixa per escrit.— X.C.